

105 J. V. SNELLMAN – J. J. TENGSTROM 11.XII
1847
HUB, Kellgreniana

Kuopio d. 11:te December.

Vördade Farbror!

Hvad skall jag säga, som Farbror icke sagt sig sjelf.

Ὅστις ἀναγκη συγκεχωρηκε καλῶς, σοφος παρ' ἡμῖν καὶ τὰ θεῶα
ἐπίσταται. 10

Orden äro Epicteti och jag tror, att de träffa Farbrors valspråk, bekändt icke blott i läran utan i lifvet.

Vid sorger, som dessa, trösta inga ord. Tiden och lifvets möda, som ger hvarje dag sitt bekymmer, äro de enda tröstarena.

Få kunna så väl som jag uppskatta förlustens vidd. Ty jag lärde bättre än de flesta att känna Robert's framtid, för hvilken jag deltog med den glada öfvertygelsen äfven, att Farbror, till högsta bevis på Sitt förtroende, tillät mig att på dess riktning inverka. Men det är tröstande att finna, huru allmänt och enhälligt hans bortgång beklagas äfven af dem, som mindre kände honom. Hvar och en anar, att fäderneslandet i honom något förlorat. Det är i sjelfva verket, då man räknar de få förhoppningarne, som skulle vår undergång vara skrifven i ödets bok, och endast en och annan till spillo gifven, såsom jag, besparas att förnöta sin bättre del för det omöjliga. 20

Och dock – Hans verksamhet hade blifvit lugnare, mera förhoppningsfull och derföre mera fruktbarande. Hvarföre icke allt i verlden skall fylla sitt mått? Det stöter nog mycket på tillfällighet och är svårt att för tanken försona. Man eger ingen annan tillflykt, än att måttstocken är oriktig och illa använd. Och det är det gamla: »Guds vägar äro outransakliga». 30

För att äfven af detta obegripliga öde dock göra, hvad som göras kan, har jag tänkt afsluta årets Litteraturblad skrala med afkidne Roberts nekrolog. Skulle Farbror vilja hafva godheten meddela mig något från Hans tidigaste år och, om så kan ske, ur Hans sista bref, så vore mig och mången annan detta kärt. Data ur promotionsprogrammet och Roberts utgifna skrifter eger jag,

Min hustru lilla beder att med mig få betyga sitt deltagande för Farbrors och Familjs sorg. Hon känner väl min skuld; och har af mig lärt sig veta, hvad i Robert gått förloradt. 40

För Farbrors välvilliga vänskapsfulla uppmaningar angående Nervander tackar jag hjertligt och skall i dem efterkomma, hvad jag kan. Nervander känner bäst, att brytninge(n) icke är personlig, icke berott af någon personlig förolämpning. Den, som vill nedbryta, hvad jag söker uppbygga, kan jag icke närmare sluta mig till. Och om han, såsom Nervander, af håglöshet eller beräkning, vexlat grundsatser, affallit från allt, hvad som tidigare förenat oss, kan jag icke ens tvinga mig till den aktning, hvarje motståndare, bona fide, eger rätt att fordra. Så länge Nervander blott satte Svenskheten mot Fennicismen, hade vi ännu en gemensam botten. Men då hans ultima ratio blifvit fruktan, fegheten, äro vi skilda. Det var Nervanders bref med anledning af Ahlqvistska uppträdet, och hans muntliga fördömande af all ljudelig fosterlandskärlek, jemte vidlyftig utläggning, huru denna bäst bland ungdomen skall utrotas; det var detta, som väckte min harm. Att han 50

förklarade allt mitt görande för fosterlandsförderligt – detta kunde jag redan aftaga af hans tidigare Svenskhets ståndpunkt. Det var mig då likgiltigt, kanske äfven derföre, att N(ervander)s öfvertygelse var ljum. Men när grundsatserna träda i förbund med fördelen äro de icke ljumma.

Med den kännedom N(ervander)s har om mitt lynne, vet han väl att förhållandet gör och gjort mig hjertesorg. Men han inser nog sjelf, att vi framdeles äro för hvarandra dussinmenniskor – och då är beröring blott pinsam.

10 Jag skäms att säga, att pokulerande vid min afresa från H(elsing)fors hindrade mig att med heder ytterligare visa mig. Köld dålig beklädnad tandvärk och svullnad ansigte gjorde mig till en riktig Lazarus vid hemkomsten. Ännu har jag litet kvar af svullnaden, som hotat med fistel. Lagus sökte jag förgäfves. Sedan har jag genom kommissionär sökt ställa saken på rätt – men finner nu, att en bokbindare, åt hvilken jag lemnade Revu'en till putsning icke enligt löfte sändt den till Lagus. Det skedde redan i Juli vid min genomresa.

Med ödmjuk helsning till Familjen. Farbrors

20

vördnadsfullt tillgifne
Snellman.

106 J. V. SNELLMAN – KUOPIO RÅDSTUVURÄTT 20.XII 1847

Joensuu LA, Kuopio rådstuvurätts arkiv

30 Under denna dag hafva genom Vällofliga Magistratens i Kuopio försorg blifvit mig meddelade H(an)s Kejs(erliga) Majestäts Befallningshafvandes i detta Län tvenne särskilda Resolutioner: å t(jänst)förrättande Ombudsmannens för Kejs(erliga) Alexanders Universitetet, H:r Assessorn m. m. A. J. Chydenii, Memorial af d(en) 6 December, angående mitt förpliktande att såsom borgesman för af(kidne) Kyrkoh(erden) J. v. Becker inbetala sistförlidet års arrende för Kyrkoherdeinkomsterna från Pelgijärvi pastorat, samt å Ombudsmannens för Finska Militärens Enke och Pupill-Kassa H:r Häradshöfd(ingen) O. A. Nordmans Memorial af d(en) 10 December, hvarigenom jag likaså lagsökes med anledning af ingången borgen för Löjtnanten F. E. Carlstedt; sådant får jag härigenom intyga. Kuopio den 20:de Decem-
40 ber 1847.

Joh. Vilh. Snellman

107 J. J. TENGSTROM – J. V. SNELLMAN DECEMBER 1847, FRAGMENT *HUB, JVS handskriftssamling*

50 <***> hem nu till oss, samt frågat af R(ober)t om han finge hälsa, han skall svarat: ja, hälsa dem, och hälsa Josephine. Till sist uppgaf han andan alldeles stilla, så att icke bestämdt märktes, i hvilket ögonblick lifvet upphörde. Han begrofs den 16 November på eftermiddagen, till sitt hviloställe beledsagad af landsmännerna, K(ellgren), v. Haartm(an) och Pipping, samt två Svenskar och fyra Norrmän. Begrafningen skall